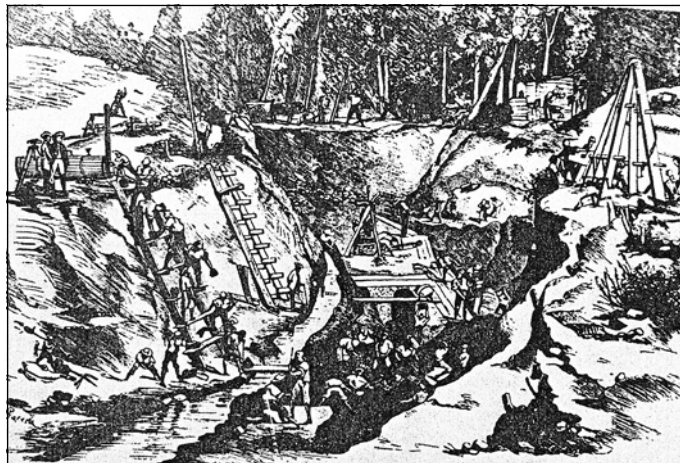

PARLEM D'AIGUA

Sempre ens hem interessat pel tema de l'aigua. Us presentem tres mirades amb aspectes nous.

AUTOR DESCONEGUT

Gravat dels treballs de construcció de l'aqüeducte

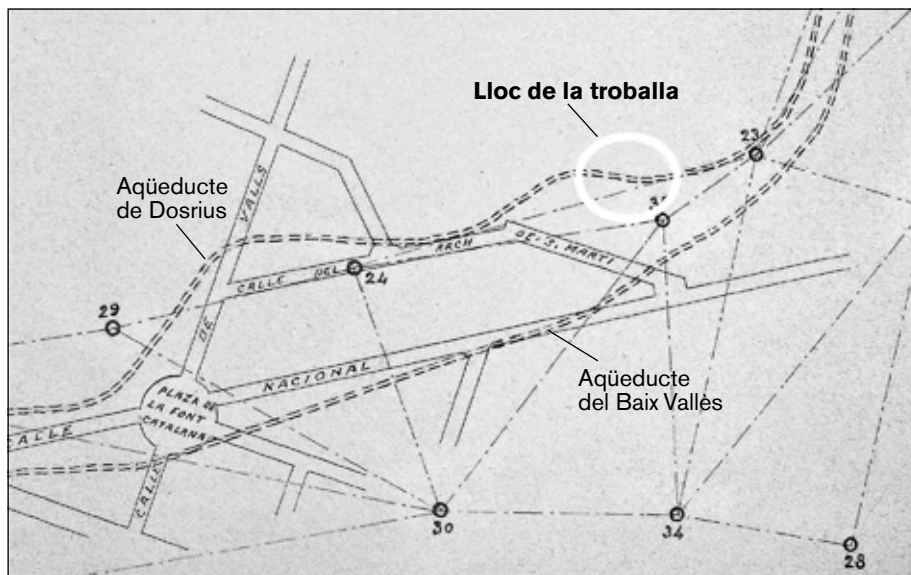
Tram actual de l'aqüeducte al Camí Font d'en Quintana

L'aqüeducte de Dosrius travessa els barris d'Horta-Guinardó

Una conducció d'aigua de 51,7 km de recorregut que acabava al parc de les Aigües

Text i fotos **Juanjo Fernández**

Les obres de reurbanització del passatge de l'Arc de Sant Martí, al barri de la Font d'en Fargues en el límit amb el del Guinardó, han posat al descobert una de les conduccions d'aigua més antigues que travessaven la ciutat i que provenia de Dosrius a la serralada de Marina. Un recorregut de 51,7 km que finalitzava als dipòsits del Parc de les Aigües i que en el tram final foradava els barris d'Horta, la Font d'en Fargues, el Guinardó i el Baix Guinardó. Una obra faraònica si tenim en compte que es va executar en poc més de dos anys que actualment no tindria mèrit però amb els mitjans tècnics de 1868 era d'una gran complexitat. En els 51 km que recorria la canalització hi havia 23 passos de rieres i torrents, 21 sifons, 22 aqüeductes per conduccions enlairades i 47 túnels. La iniciativa de portar l'aigua a Barcelona va ser de la societat belga Companyia d'Aigües de Barcelona constituïda a Lieja el 1867. La societat Palau, Garcia i Companyia havia excavat una mina d'aigua amb diversos ramals a Dosrius i Canyamars. Aquesta explotació per problemes econòmics va acabar en mans de la Companyia d'Aigües de Barcelona. Eren els inicis de l'absorció de petites companyies locals per part de la gran companyia d'aigües que més endavant el 1881, serà comprada per l'altre gran companyia d'aigües francesa de nom conegut per tots com és la Societat General d'Aigües de Barcelona (SGAB). A finals d'aquell segle tindrà pràcticament el monopoli de la distribució d'aigua a la ciutat.

Plànol de 1924 dels aqüeductes de Dosrius i del Baix Vallès al Guinardó

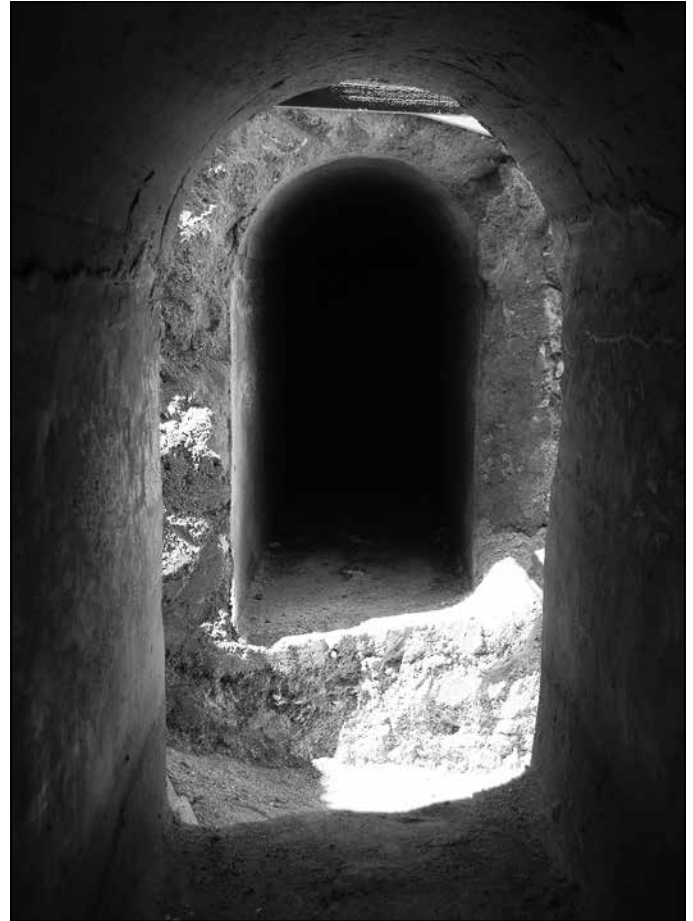
Gran part del recorregut de la canalització de Dosrius no estava urbanitzat a mitjans del XIX en els trams dels barris mencionats. La Companyia va haver de gestionar els drets de servitud d'aqüeducte de les finques que travessava, més de 310 en tot el recorregut. A la publicació d'El Pou *Atles de l'Aigua d'Horta-Guinardó* trobem una clara descripció del recorregut de la conducció: "L'aqüeducte resseguia la serralada de Marina fins arribar a Santa Coloma de Gramenet on la canonada baixava per creuar subterràniament el Besòs per mitjà d'un sifó fins arribar a la Trinitat Nova. Creuava l'aqüeducte Alt de Montcada, i en paral·lel amb aquesta conducció arribava al torrent de can Quintana, sota la plaça Karl Marx, lloc on encara es conser-

va una part de la canalització en forma de viaducte a cel obert. En aquest punt, girava a l'esquerra dibuixant un angle de quasi noranta graus i voltava per ponent el turó de la Peira. Amb un altre sifó creuava la riera d'Horta en un punt situat actualment al carrer de Cartellà cantonada amb Petrarca. La conducció s'enfilava de nou cap a la muntanya i girava abruptament a l'esquerra per anar a buscar aproximadament el traçat del carrer Arc de Sant Martí fins arribar a Llobet i Vall-llosera que creuava amb un aqüeducte. Entrava i rodejava el turó situat sobre la plaça Catalana, i a continuació travessava l'avinguda Mare de Déu de Montserrat fins arribar al carrer Varsòvia en direcció al passatge dels Garrofers .../... Varsòvia enllà seguia subterràniament per

COAC

Obres de rehabilitació del passatge de l'Arc de Sant Martí

Tall de l'aqüeducte motivat per les obres al passatge.

Interior de l'aqüeducte en direcció Horta

Tram en direcció al Guinardó tapiat a l'alçada de la Jungla

sota de l'absis de l'església de la Mare de Déu de Montserrat i per darrera del Centre Cívic del Guinardó. A continuació dibuixava una petita corba a la dreta i s'encaminava al dipòsit del parc de les Aigües."

De tot aquest recorregut que travessava els nostres barris només teníem constància dels dos aqüeductes enlairats esmentats. El que salvava el carrer de Llobet i Vall-llosera per sobre de la plaça Catalana consta documentat en plànols de 1930. L'altre aqüeducte sobre un petit pont és l'únic que avui manté l'estructura al carrer Camí Font d'en Quintana prop del passeig Universal, amb la peculiaritat que després de travessar el carrer els arcs s'enfonsen en un edifici.

L'excavació per les obres del passatge de l'Arc de Sant Martí és perpendicular al traçat de l'aqüeducte. La galeria travessa el passatge a l'alçada del número 6, més o menys a un metre per sota del paviment. Les mides de la galeria aproximades són 1 m d'amplada i 1,60 d'alçada amb el sostre de volta. Des del mig del passatge en direcció nord la galeria està obturada per terres a uns 5-6 m probablement per la cimentació de les cases edificades a sobre. Cap el sud es pot recórrer uns 20 m fins que una paret de maons la talla coincidint segurament amb la paret de tanca de la finca anomenada *la Jungla*. En aquest tram la volta del sostre està foradada i reblerta amb maons en tres punts. El revo-

cat de les parets laterals s'ha mantingut en alguns trams, en molts altres el revocat ha caigut. El terra està tapat per terres i sediments i en algun tros està quarterat similar a quan l'aigua s'ha evaporat. La canalització va estar en ús suposadament fins els anys seixanta del segle passat. És possible que aquest quarterat dels sediments del terra siguin les restes del darrer pas de l'aigua.

Seria interessant recuperar un tram de l'aqüeducte per mantenir un vestigi de la història que representa. Com que la recuperació és pràcticament una utopia almenys caldria una actuació arqueològica per documentar exactament les característiques de la construcció.